

50260304 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/สุขภาพทางสังคม

รศ.ดร.พิชญ์ ขาวผ่องอำไพ : การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ, รศ.ดร.คณิต เขียววิชัย และ ผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา. 236 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ 2) เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบผสมผสาน มหาสวัสดิ์ วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารและใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของกรดำเนินการ จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คนและบุคลากรผู้ที่มีส่วนร่วมของการดำเนินงาน 20 คนรวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) นำเสนอข้อมูลในรูปวิธีพรรณนา ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณนั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการจำนวน 109 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference method) และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อความปลายเปิด

ผลการวิจัยสรุปถึงความสอดคล้องของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเป็นห้าด้านดังนี้ 1) ด้านสุขภาพ ผลเชิงบวก พบว่าคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวส่งผลทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้น ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว จนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียด และโรคติดต่อจากการท่องเที่ยวพบว่ามีน้อยมากกับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ผลเชิงลบพบว่า ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลที่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมการไว้เพื่อรับมือ กับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม 2) ด้านสังคม พบว่าผลทางบวกคือทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีระบบสาธารณสุขโลกที่สะดวกมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ ในครอบครัว/ ชุมชนมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ในเรื่องการลดอัตราการย้ายถิ่น ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง พบว่าเกิดขึ้นน้อยมาก ผลเชิงลบพบว่า เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาโดยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม 3) ด้านวัฒนธรรม ผลเชิงบวกพบว่า ช่วยส่งเสริม/พัฒนาในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความรู้สึกหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในท้องถิ่นมากขึ้นไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ผลเชิงลบ พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้เด่นชัด 4) ด้านเศรษฐกิจ ผลเชิงบวกพบว่า เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน คนในชุมชนมีรายได้จากอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้นมีการพัฒนา/เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ผลเชิงลบพบว่า การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ผลเชิงบวกพบว่าระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นคนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพภูมิทัศน์ให้ดีขึ้น จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลเชิงลบพบว่าสภาพภูมิทัศน์เดิมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อคนในชุมชนเมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และภูมิลำเนา พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05และ เมื่อจำแนกตาม อายุ ลักษณะครัวเรือน และการมีส่วนร่วมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตามลำดับ และผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความพึงพอใจในด้าน สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้บริการ ราคาสินค้าและการจัดการ การคมนาคม และความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ อยู่ในระดับมาก

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

50260304:MAJOR:DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORD:IMPACTS OF AGRO-TOURISM / SOCIAL WELL-BEING

TARNTHIP KAWPONGAMPI : A STUDY IMPACTS OF AGRO-TOURISM ON SOCIAL WELL-BEING OF MAHASAWAT CANAL COMMUNITY, PHUTTHAMONTHON DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE. THESIS ADVISORS : THIRASAK UNAROMLERT, Ph.D. ASSOC.PROF.KANIT KHEOVICHAI, Ph.D. AND ASST.PROF. NARIN SANGRAKSA Ph.D . 236 pp.

This research aims 1) to study impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community.2) to compare impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community when considering personal factors of people living in the area of interest. 3) to study the level of satisfaction of tourists with the Mahasawat Canal boat ride project. This research is both quantitative and qualitative. Documents were collected. Unstructured, in-depth interviews were conducted with people living in the project area, 30 of which are the sample group and 20 of which are the personnel working on the project. In addition, participant observations and information analysis , Triangulation Method with the use of descriptive method were conducted. As for the quantitative study, 109 people living in the project area and 200 tourists were the sample groups. Data was collected during November-December 2008. The research instruments were questionnaires and data analysis (i.e. frequency distribution, percentage, means, standard deviation, t-tests, One-way ANOVA, paired difference tests using Least Significant Difference method and content analysis for open questions).

It was found that there were five positive and negative impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community. 1) Positive physical impact – The community received health care information from talks amongst themselves and with tourists. As a result, they are more aware of their health. It was discovered that there was a low level of disturbances confronted by the Mahasawat Canal community from tourism that caused impersonality/stress and contagious diseases. The negative impact was so low that the community did not feel the change. Nevertheless, preparations should be in place to address the possible problems. 2) Social impact – The positive impact was personal development of the community which gained more knowledge and vocational skills, better-equipped infrastructure and better family/community relationships. Relocation, crime, drug abuse and conflict problems were found to all be at lower levels as well. As for the negative impact, biases were found when it came to specific area and facilities development and infrastructure construction: most development projects went to the tourist area while other areas were left undeveloped. 3) Cultural impact – The positive impacts were local wisdom promotion/development/restoration, a sense of belonging to the community, which do not try to change it culture and traditions for commercial purposes. No significant negative results were found. 4) Economic impact – The positive impact was income generation among the community: local people have more income from tourism, agricultural product selling and local product development/value addition. The negative impact was income disparity. 5) Environmental impact – The positive impacts were more efficient environmental management, more local awareness about environmental preservation and more environmentally friendly tourism. The negative impact was that the landscape was changed.

When gender, educational level, occupation, income, duration of a person living in the community, and background were considered, no difference was found. When age, family status and participation were considered, statistic difference was found at .05. As for the level of satisfaction, it was discovered tourists were happy with location, facilities security, services, product prices, management and transportation. Tourists' overall opinions about the project were high.

Department of Education Foundation

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2009

Student's Signature

Thesis Advisors'signature 1..... 2. 3.